עין משפמ נר מצוה

כב א טוש"ע י"ד סי' תג סעיף י בהג"ה: כג ב ג מיי' פ"ז מהלכות נדרים הל' י וופי"ב מהלי נדרים הלי ח) סמג לאוין רמב טוש"ע י"דן , נוכ טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף סד סה: בד ד מיי' פ"ז מהל' ד מיי' פ"ז מהלי נדרים הל' יא סמג

לאוין רמב טוש"ע י"ד סי רכז סעיף ג: בה ה מיי שם פי"ב הלי ח סמג שם טוש"ע

י"ד סי" רלד סעיף סה:

מומאת מת נמי אית לה צערא. אם תמנע מלטמא להויא עינוי נפש: קונם שאני נהנה לבריות בו' מדקתני מותר אבל מן בעל לא אכלה מדלא קתני הותרה בהס: חדא ועוד קתני חדא דבעל אינו בכלל בריות ועוד כו'. כך מגי"ה במשנתנו ולעולם בעל מכלל בריום כוא ומה נומם

מומפום

לא יפר. דלא הוי עינוי נפש ד) [וא"כ] לשמואל דאמר קונס שאני נהנה לפלוני יפר ותי׳ לא יפר משום נדרי עינוי נפש אבל מיפר משום דברים שבינו לבינה ורבי יוסי היא כדתרלינן מפירות מדינה: ויכולה ליהנות בלקם שכחה ופאה. שאינו ממון כדאמרי' דאפי' טובת הנאה ליכא לבעלים דעזיבה כתיב בהו [דדוקא היכא דכתיב בהו] ונתח אית בהו טובת הנאה: בהגים לוים [נהגים] משלו יתן לכהנים תרומתו דטובת הנאה אינה ממון: כהנים ולוים אלו ישלו אחרים. דטובת הנאה ממון ובגמ' פריך מרישא לסיפה: אלמא לא יפר בעל לאו בכלל בריות הוא ומותרת ליהנות מתנו לכך לא חשיב האי נדר לעינוי נפש דאי הוי בכלל בריות אין לך עינוי גדול מוה דמשמע ליה הא גדור מוום דמוחמת בלקט לא דקתני דמוחרת בלקט לא הוי טעמא דרישא מדלא קתני מפני שמותרת אלא מילתא באפי נפשה הוא וא"ת ובעל גופיה מחזן מן הבריות והוי פרנסתו מן החנוני דאמר לעיל . (דאסורה) דיפר כדין עינוי נפש וי"ל דלעיל איירי שלו דומיא דפירות מדינה שמי זונים זפירות מה שגדל דרישה שהסרה במה שגדל במדינה הבל הכה מיירי שאסרה משל הבריות בעודו שלהם והואיל ובעל לאו בכלל בריות כשיבא לידו

אינה תלויה בנזירות דאשכחן נזירות בלה טומחה שהרי נזיר שמשון הסור ביין ומטמא למתים כדאיתא פרה קמא דמס' מיר (ד.) וכיון דלא תליא טומאה בנזירות אפשר נמי דאיתא לאיסור טומאה בלא איסור שאר דיני נזירות אי נמי דקושטא דמילתא בעי לתרוצי דלא כדקסלקא דעתא דאין בטומאת מת נער דליתא אלא נערא אית לה ונ"מ שאם נדרה שלא תלך לבית האבל בעלה מפר לה משום עינוי נפש: בותבר' קונם שאני נהנים לבריות. מה שאני נהנית מן הבריות יהא עלי כקונם: אינו יכול להפר. דאע"ג דאמר שמואלם הנאת פלוני עלי יפר הא אסקינן עליה דשמואל כרבנן סבירא ליה דמיקל בעינוי נפש וכוליה פרקין רבי יוסי: ויכולה ליהנות בלקט שכחה ופחה. דכיון דכתיב בהו תעזוב יתירה ולא כתיבא בהו נתינה לית בהו טובת הנאה לבעלים הלכך כי שקלה לקט שכחה ופאה אינה נהנית משל בריות. ובגמרא מפרש למתני': גבו' אלמא

לטומאה שאינה מתענה: אמרי טומחת מת נמי חים לה לערת. החי דפריק ליה הכי ולא פריק אין נזירות לחלאין כדפריק לעיל משום שטומאה

מטומאם מם דלים לה לערא לא הפר לה. ונמלא שאפילו לאחר

ההפרה היא מוזהרת על הטומאה וכיון שכן לא מיקרי לגבי טומאה

חלי מנין של מירות שהרי חייבת היא להשלים כל מנין מירותה

בטהרה אלא ודאי משמע דמתוך שמפר ליין שמתענה בו מפר

דלמא מיין דאית לה צערא הפר לה מטומאת מת דלית לה צערא לא הפר לה אמרי מומאת מת נמי אית לה צערא דכתיב יוהחי יתן אל לבו ⁴ותניא היה ר' מאיר אומר מאי דכתיב והחי יתן אל לבו "דיםפוד יםפדון ליה דיבכון יבכון ליה דיקבר יקברוניה: בַּתְנִי יקונָם שאני נהָנה לבריות אינו יכול להפר גויכולה היא ליהנות בלקט שכחה ובפאה יקונם כהנים לוים נהנים לי יטלו על כרחו כהנים אלו ולוים אלו נהנים לי יטלו ארמה ארמה אפשר דמתזנה מדיליה מכלל דבעל לאן בכלל בריות הוא אימא סיפא (b) יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה אבל מדבעל לא אכלה אלמא בעל בכלל בריות הוא אמר עולא לעולם (0 לאו בכלל בריות הוא ועוד אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה רבא אמר לעולם בעל בכלל בריות הוא ומה טעם קאמר מה מעם אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה ר"נ אמר "לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא והכי קתני

נתגרשה יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה

להפר א"ל להפר קאמר: (ה) ויכולה אפשר דמסונה מדיליה. קא סלקא דעתך דסיפא דקתני יכולה היא ליהנוס בלקט כו'. משנמגרשה קאמר דהתם לא מציא לאיתהנויי מבעל:

איתיביה

דלמא מיין דאית לה לערא הפר. מזג וחרלן לא הפר לה דהא אמרת

אין מירות לחלאין אהכי קאמר דמפר כולו ולא שייר אלא טומאת

מת משום דלא אפשר ליה להפר לה ותייתי נמי עולת העוף דהא

חייל עלה אכתי נזירות לענין טומאה: אמרי טומאת מת. ודאי הוי

נמי בכלל הפרה משום דאית לה

לערא כדכתיב קרא והחי יתן אל לבו

והויא עינוי נפש: דיספוד יספדון ליה

כו'. כלומר יספוד לאינשי כי היכי

דיספדון ליה נמי והיינו והחי יתן אל

לבו שישתדל לעשות עם אחרים כדי

שיזכה ויעשה לו כמו כן ולעיל מיניה

כתיב טוב ללכת אל בית אבל וגו':

בותבר' קונס שאני נהנה לבריות.

קונם יהא עלי כל מה שאהנה מן

הבריות: אינו יכול להפר (ג)

ויכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה.

דלא של בריות הן אלא של הפחר:

גבו' מדקאמר דאין יכול להפר

משמע דאין בנדר הזה עינוי נפש

משום דיכולה להתפרנס משלו:

אימא סיפא (ד) יכולה ליהנות בלקע

שכחה ופחה חבל משל בעל לח מלי

אכלה. אלמא דבעל בכלל בריות

הוא: ה"ג אמר עולא לעולם בעל

לאו בכלל בריות הוא חדא ועוד

קסני כו'. ואין יכול להפר דמתניתין

אכ"ע קמהדר דאין יכול להפר

אליבא דכ"ע משום דלאו נדרי עינוי

נפש הויין ולאו דברים שבינו לבינה:

רב נחמן חמר לעולם בעל לחו

בכלל בריות. והאי דקאמר אין יכול

ליהנות בלקט שכחה ופאה לאו סיומא דרישא וטעמא דידה היא דמשום הכי אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה דאם איתא הוה ליה למתני הכי מפני שיכולה ליהנות ועוד דאם איתא דבעל בכלל בריות הוא היכי קתני דמפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה אין יכול להפר וכי בעל וכולהו בריות גריעי מחנווני שלא היתה פרנסתו אלא ממנו דאמרינן לעיל [עט:] יפר אלא ודאי כי קתני אין יכול להפר היינו טעמא משום דאפשר דמחזנה מבעלה דבעל לא הוי בכלל בריות הלכך לא מקרי עינוי נפש ולא יפר. וכי תימא אכתי היכי אתיא שפיר דהא ודאי בעל אין פרנסתו אלא מן הבריות והוו להו בריות כחנווני שאין פרנסתו אלא ממנו דאמר יפר לאו קושיא היא דהתם אסרה לה לפירות חנווני אפילו בזמן שיביאם לה בעל וכדאסיקנא לעיל [פב.] הלכך יפר אבל הכא לא אסרה אנפשה פירות הבריות אלא הנאת הבריות הלכך כל היכא שהבעל לוקח אותם מותרת בהן שאינה נהנית מן הבריות אלא מן הבעל: אימא סיפא יכולה ליהנות בלקט שכחה ופיאה. אבל מן הבעל לא אכלה דאי אכלה מבעל היכי מותרת בלקט שכחה ופאה דהא לאו עניה היא: אמר עולא לעולם בעל לאו בכלל בריום הוא ועוד אין יכול להפר מפני שיכולה היא ליהנום בלקע שכחה ופאה. פירוש לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא ומשום הכי אין יכול להפר דהא מחזנה מיניה דבעל ועוד דאפי׳ בעל עני הוא אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה ומבעל נמי לא מתסרא דאי מתסרא ביה משום שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה בלחוד לא אמרינן דלא יפר דלא גרעי בריות ובעל מחנווני שלא היתה פרנסתו אלא ממנו דקיימא לן יפר: רבא אמר לעולם בעל בכלל בריות הוא ומה שעם קאמר מה שעם אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה. סבירא ליה לרבא דאף על גב דלא קתני מפני שיכולה ליהנות ממילא משמע דמה טעם קאמר. וקשיא טובא ולרבא מי גרעי בריות ובעל מפירות חנווני שאין פרנסתו אלא ממנו דקתני יפר משום עינוי נפש ואפילו לר' יוסי ותירץ הר"מ בר שניאור זכרונו לברכה דהכא בשלקטה לקט שכחה ופאה ויכולה היא ליהנות ממנו וכדקתני יכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה והלכך לא יפר ולעיל בשנדרה בימות הגשמים שאי אפשר לה ללקט ומשום הכי יפר: רב נחמן אמר לעולם בעל לאו בכלל בריום הוא. ומשום הכי לא יפר שאם לא היתה יכולה ליהנות ממנו אע"פ שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה עינוי נפש הוי ומפר והכי קחני נחגרשה יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה דלית בהו טובת הנאה דעזיבה כחיבא בהו וקא משמע לן דלכשנמגרשה יחזור הבעל להיות בכלל איסור הבריות ואין לה ליהנות אלא בלקט שכחה ופאה כך פירשו הראשונים זכרונם לברכה וכן הוא בחדושי הרשב"א זכרונו לברכה בשם התוספתאש: ואגי אומר דאם איתא דהכי פירושא הא דגרסילן בירושלמי ופ״ג ה״ון

> קאמר כזי קשה להר"ם לעיל [דאמרינן] אם לא הימה פרנסמו אלא ממנו הרי זה יפר ואפילו כדין עינוי נפש ואמאי והרי כולה ליהנות בלקט שכחה ומי׳ דלעיל מיירי בנדרה בימות הגשמים דליכא לקט ופאה: נתגרשה יבולה ליהגות בלקפ. ישט מישטו פנקט שמה את "עש מיתי לעש מיתי במנוס במנות המנוסים לבים ופון אפשה זה של היות בשעת המחלי מהם דאו בשעת גימושין היו בעל בכלל ברותו דנדרה הכי קונם שאני ההנה לכל אדם שקראו אותם ברות בשעת המאמי מהם וכי מיגרשה מיקרי בעל [בריות] ואע"ג דהשתא לא מיחסר בעל לאחר גירושין מיחסר דהיו בכלל בריות לאסור בעלה על נפשה מהשתא ודמי להא דלקמן שדה שאני מוכר לך לכשאקחנה חקדיש הואיל ובידו להקדיש:

טובם הנאה ליכא בהו דדוקא היכא דכתיב נתינה שייך טובת הנאה: קובם בחגים וליום גהגים לי. יטלו תרומות ומעשרות בע"כ דטובת הנאה אינה ממון ובנמרא פריך מריאא לסיפא: גם' אימא סיפא ויבולה ליהגות בלקם ישבחה ופאה אלמא דבעל בכלל בריות הוא. מדקאמר שאינה יכולה ליהנות אלא מלקט שכחה ופאה ומשמע ליה דמילתא אחריתי היא ולא קאי לפרש רישא מדלא קחני מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה כיו וא"ת והלא בעל גופיה מתפרנס מן הבריות וה"ל כתנווני שפרנסתו ממנו דמפר משום עינו נפש וי"ל דלעיל דאסרה פירות תנווני עליה ואפילו איע עתה שלו דומיא הבת שמות מפני העום שמיר נפס וייי דעניי הספרה פירות חטוני עניה וספינו חיץ עתה שלו דומיא הפירות מדינה הלכך אפיי קנאן הבעל ממנו אסורה בהן אבל אסרה הנאת עולם עליה מותרת בפירותיהם אחר שקנאן הבעל ממנו אסורה בהן אבל אסרה הנאת עולם עליה מותרת בפירותיהם אחר שקנאן הבעל ומיהו קשה גבי חטוני אמאי יפר והרי יכולה ליהטות מלקט שכחה ופאה. ולכשתחגרש היי בעל בכלל ביות ההשמים דליכא לקט שכחה ופאה יכולה ליהטות המשף הבירות בשעת הנאה אע"ג ההשתא הי לא מיתסר בעל יכולה לאסרן עליו לאחר זמן מידי דהוה אהך דאתר לקמן שדה זו שאני מוכר לך לכשאקחנה ממך תקדוש דקדשה הואיל ובידו להקדישה עתה ואע"ג דהשתא לא הוי עינוי לכש לכשתחגרש מלי מפר:

 ל) כתובות עב. מ״ק כח:,
ב) [לעיל פב.], ג) ל״ל התוספות, ד) גי׳ יעב״ן
וא״ת, ד) נ״ל לא מיתסרא בשל בעל יכולה לאסרן

מסורת הש"ם

תורה אור השלם ו. טוֹב לְלֶכֶת אֶל בֵּית אַבֶּל מִלֶּכֶת אֶל בֵּית מִשְׁתֶּה בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל הָאָדָם וְהַחַי יִתַּן אֶל קהלת ז ב

הגהות הב"ח

(A) גמ' אימא סיפא ויכולה היא ליהטת: (ב) שם אמר עולא לעולס בעל לאו בכלל בריות הוא יהכי קתני ועוד אין יכול: (ג) רש"י ד"ה קונס וכו" הבריות אינו יכול להפר הס"ד ואח"כ מ"ה ויכולה היא ליהנות: (ד) ד"ה הימ סיפה ויכולה היא ליהנות: (ד) ד"ה ר' נחמן וד"ה ויכולה הד"ח:

מוסף רש"י

והחי יתן אל לבו. נשניל שהאבל הוא סוף כל האדם, סופו של כל אדם לבא לידי כך, לפיכך החי ימן אל לבו כל מה שאגמול חקד עם המת אנטרך אני שיגמלו לי במותי (קהלת ז ב). דיספוד יספדון ליה. ימן אל לבו שאף הוא יספדוהו ואל ירע לו אם נהג כן (כתובות עב.).

פירוש הרא"ש

למתענה כו' ממומאת מת דלית לה צערא לא הפר לה. ואמאי מותרת הפר לה. ואמאי מותרת ליטמא למתים ולא שייך הכא לשנות אין נזירות לחלאין דדוקא גבי חרלן ווג אי אפשר לנזירות בלא חרצו אבל אפשר למירות בלא איסור טומאה כמיר שמשון וחימה אמאי לא מברייתא דלעיל ברין נוברייננו זי דקתני בהדיא דמנ למתים אחר שהפר ומשני דמומאת מת אית לה צערא. נמה שהיא נמנעת מלטמא: מתני' קונם שאני נחנה לבריות אינו יכול להפר. דלא הוי עינוי נפש אבל מפר משום דברים שבינו לבינה ורבי יוסי היא כדתרלינן לעיל: ויבולה ליהגות בלקש שבחה ופאה. דאפיי